

УДК 331.544

ЯКІСТЬ ЖИТТЯ МОЛОДІ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ОСВІТУ: ЯКІСНИЙ ТА КІЛЬКІСНИЙ ВИМІРИ

Щетініна Людмила Валеріївна, доцент кафедри управління персоналом та економіки праці, к.е.н., доцент, Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний університет імені імені Вадима Гетьмана», м. Київ

Рудакова Світлана Григорівна, доцент кафедри управління персоналом та економіки праці, к.е.н., доцент, Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний університет імені імені Вадима Гетьмана», м. Київ

Shchetinina Ludmila, Associate Professor of Personnel Management and Labour Economics, Ph.D., Associate Professor, State Higher Educational Establishment «Kyiv national economic university named after Vadyim Hetman», Kyiv.

Rudakova Svetlana, Associate Professor of Personnel Management and Labour Economics, Ph.D., Associate Professor, State Higher Educational Establishment «Kyiv national economic university named after Vadyim Hetman», Kyiv.

Shchetinina L., Rudakov S. The quality of youth life and their impact on education: a qualitative and quantitative measurement.

It is substantiated the importance of studying the impact of the quality of young people life to higher education and science system. This influence is proposed to evaluate on the basis of objective and subjective indicators. The first group of indicators characterizes the state of young people's participation in education and science, and the second - the quality of young people life. During the period 2010-2013 the number of those who studied in higher education institutions was constantly decreasing and the decrease in 2013 was at 18.4% compared to 2010. This is because, firstly, the decrease in this period the number of young people in the population; secondly, the annual growth of the number of young Ukrainians who want to study abroad; thirdly, not everyone can pay for a college education. Sociological studies enable us to determine the motivation of young people to education, professional self-determination issues, assess the availability and quality of education. The number of young students in doctoral and post-graduate course for the period 2010-2013. also decreased by 10.2%. General trends in graduate education of young people is its greatest popularity (86-90% of young people) in the period after the completion of training in high school and 24 years, as well as the greatest number of young people (91-92%) is to work in high school and beyond. The reason for this is the ability to solve the problems of employment at the university directly. Youth Doctoral Education has several other features. The number of doctoral students increased with age - from 25 to 30-34 years. The relationship between teaching at the university and research institutions in favor of SRI - 20-30% and 70-80%, respectively, due to the presence of a large experimental database for writing doctoral theses.

Щетініна Л. В., Рудакова С.Г. Якість життя молоді та її вплив на освіту: якісний та кількісний виміри.

Обґрунтовано важливість дослідження впливу якості життя молоді на систему вищої освіти та науки. Цей вплив пропонується виконувати на підставі об'єктивних та суб'єктивних показників. Перша група показників характеризує стан участі молоді в отриманні освіти та науці, а друга – якість життя молоді. За період 2010-2013 рр. чисельність тих, хто навчався в закладах вищої освіти постійно знижувалася і це зниження у 2013 році порівняно з 2010 роком становило 18,4%. Чисельність молоді, що навчається у докторантурі та аспірантурі, за період 2010-2013 рр. також зменшилася на 10,2%. Загальними трендами навчання молоді в аспірантурі є її найбільша популярність (86-90% молоді) в період після завершення навчання у ВНЗ до 24 років, а також найбільша чисельність молоді (91-92%) залишається працювати у ВНЗ також після його завершення (20-21 рік). Чисельність докторантів збільшується з віком – з 25 до 30-34 років. Деяко інше співвідношення між навчанням у ВНЗ та НДІ на користь НДІ – 20-30% і 70-80 % відповідно, що пов'язано з наявністю більшої експериментальної бази для написання докторських дисертацій.

Щетініна Л. В., Рудакова С.Г. Качество жизни молодежи и ее влияние на образование: качественный и количественный измерения.

Обоснована важність дослідження впливу якості життя молоді на систему вищого освіти та науки. Це вплив пропонується оцінювати на основани об'єктивних і суб'єктивних

показателей. Первая группа показателей характеризует состояние участия молодежи в получении образования и науки, а вторая - качество жизни молодежи. За период 2010-2013 гг. численность тех, кто учился в учреждениях высшего образования постоянно снижалась и это снижение в 2013 году по сравнению с 2010 годом составило 18,4%. Численность учащейся молодежи в докторантуре и аспирантуре, за период 2010-2013 гг. также уменьшилось на 10,2%. Общими трендами обучения молодежи в аспирантуре является ее наибольшая популярность (86-90% молодежи) в период после завершения обучения в вузе до 24 лет, а также наибольшая численность молодежи (91-92%) остается работать в вузе также после его завершения (20- 21 год). Численность докторантов увеличивается с возрастом - с 25 до 30-34 лет. Соотношение между обучением в вузе и НИИ в пользу НИИ - 20-30% и 70-80% соответственно, что связано с наличием большей экспериментальной базы для написания докторских диссертаций.

Постановка проблеми. Інноваційний розвиток економіки, беззаперечно, визначається формуванням та використанням людського капіталу. Формування людського капіталу відбувається завдяки процесам підтримання або покращення фізико-психологічного здоров'я людини, а також освітньої складової її розвитку. Молодь є віковою категорією населення, у якій ці процеси найбільш інтенсивні, а отже, потребує особливої уваги.

Життя та особистісний розвиток молоді необхідно оцінювати як об'єктивними, так і суб'єктивними показниками. Об'єктивними показниками можуть бути: стан захворюваності молоді, розподіл молоді за видами захворювань, вартість навчання, розподіл молоді за освітніми напрямками та спеціальностями, потреба роботодавців у працівниках за сферами економічної діяльності тощо. Тоді як суб'єктивні показники є оцінками сприйняття молоддю процесів формування людського капіталу, наприклад, емоційний стан (піднесений, нормальний, понижений), рівень тривожності (високий, нормальний, низький) та втоми (перевтома, висока, нормальна, відсутня), рівень рухової активності (високий, середній, низький), а також задоволеність навчальним процесом, рівень психолого-інформаційного навчального навантаження (високий, середній, низький), позитивне ставлення до життя (високий, середній, низький; збільшилося, знизилося, не змінилося) тощо.

Між об'єктивними та суб'єктивними показниками життя та розвитку молоді, на нашу думку, існує тісний взаємозв'язок. Перша група показників характеризує результати процесів, друга – дає можливість більш повно оцінити їх причини. Наприклад, результати дослідження, наведені в публікації [1], підтвердили залежність майже на 90% глобального інноваційного індексу (об'єктивний показник) від індексу щастя (суб'єктивний показник).

В нашому дослідженні ми хотіли б розглянути вплив якості життя молоді на освіту, адже від цього, на нашу думку, залежатимуть результати формування людського капіталу в країні. Логіка викладення результатів дослідження відповідає розглянутому раніше підходу щодо взаємозв'язку між об'єктивними (кількісний вимір) та суб'єктивними показниками (якісний вимір).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як правило, автори в літературних джерелах розглядають медичні та психофізіологічні аспекти якості життя молоді, зокрема Ю. О. Павлова, Я.В. Курко, М.Ю. Щерба, К.П. Мелега, О.А. Дуло тощо. Під якістю життя, вони розуміють рівень задоволеності індивіда з тих сфер життя, які в тій чи іншій мірі або впливають на здоров'я, або від нього залежать [3]. Водночас, дослідження цих авторів стосуються не впливу якості життя молоді на освіту, а зворотного впливу – освіти (навчального процесу) на якість життя молоді. Також авторами порівнюються медичні та психофізіологічні показники якості життя молоді в Україні та інших країнах світу. Наприклад, Ю. О. Павлова [2] зазначає, що «якість життя українських учнів майже за усіма шкалами (ЗА – «Здоров'я та активність», ЕС – «Емоційний стан», С – «Стосунки», Ш – «Школа») нижча, ніж у дітей та молоді, які проживають у США, Бразилії, Туреччині, Ісландії, Японії, Ірані та Нідерландах.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. На нашу думку, такий стан справ скоріше є результатом впливу не освіти, а інших чинників якості життя молоді – економічних, соціальних, політичних тощо. Україна, як і більшість країн

пострадянського простору, за оцінками експертів, вчених, практиків, має вагому конкурентну перевагу - систему вищої освіти та науки. Тобто треба шукати або розробляти напрями збереження її сильних сторін та розвитку, а – не докорінної зміни. Для цього важливо, на нашу думку, досліджувати вплив якості життя молоді на освіту як складову людського капіталу.

Відповідно до висновків в [1], де проведені дослідження показують вирішальне значення умов реалізації прав особистості в країні для досягнення успіхів у формуванні інноваційної економіки. Всі країни, які мають високі індекси сприйняття корупції (означають її низький рівень), увійшли у групу лідерів ... за глобальним інноваційним індексом. Проведене дослідження базувалося на статистичних показниках, однак для характеристики умов реалізації прав особистості було використано суб'єктивну оцінку – відчуття людиною стабільності трудової ситуації (індекс щастя). Такий наш вибір базувався на висновках психологів, які стверджують, що щастя – це перш за все відчуття стабільності та впевненості в завтрашньому дні, тобто необхідним є усвідомлення повної стабільності у майбутньому, хоча б у найближчому.

Тобто інноваційний розвиток економіки багато в чому визначається станом самопочуття населення, його настановами, ціннісними орієнтаціями щодо зайнятості в економіці країни. Тому для вірного світосприйняття молоді важливою є виважена адресна політика держави щодо створення умов для її розвитку і активної участі у побудові європейської розвинутої країни.

Постановка проблеми. Аналіз впливу якості життя молоді на освіту, на нашу думку, дасть можливість окреслити шляхи її підвищення. А отже, посилити позитивний вплив на формування освітньої складової людського капіталу в Україні. **Мета статті.** Тому метою статті є аналіз об'єктивних показників (кількісний вимір) навчання молоді у вищих навчальних закладах та її участі у науці (аспірантура, докторантура); виявлення та оцінювання якісних ознак (якісний вимір) встановлених за результатами аналізу тенденцій.

Результати дослідження. Вища освіта є важливим життєвим етапом молоді, оскільки володіє потужним потенціалом формування позитивного ставлення молоді до навчання та трудової діяльності, самовдосконалення, самореалізації тощо. Саме в цей період життя найбільші шанси сформувати або/та розвинути комунікаційні, аналітичні здібності, навички роботи в колективі (команді) та інші професійно-важливі якості.

Кількісний вимір. Систематичний збір статистичних даних щодо навчання молоді у вищих навчальних закладах проводився Державною службою статистики [4] протягом 2010-2013 рр.

За цей період чисельність тих, хто навчався в цих закладах освіти постійно знижувалася і це зниження у 2013 році порівняно з 2010 роком становило 18,4%. Це викликано, по-перше, зниженням в цей період чисельності молоді в структурі населення; по-друге, щорічним зростанням чисельності молодих українців [5], котрі хочуть навчатися за кордоном (найулюбленіші країни для українських абітурієнтів, за підсумками минулого навчального року, — Польща, Німеччина, Росія, Чехія, Італія, Іспанія, Франція, Канада та Австрія; втрачають популярність США та Швеція); по-третє, не всі бажаючі спроможні оплачувати навчання у ВНЗ. Така ситуація посилює тенденції постаріння людських ресурсів та «знижує» трудовий потенціал інноваційного розвитку країни.

Позитивним трендом протягом періоду дослідження є постійне збільшення питомої ваги тієї молоді, яка бажає навчатися за денною формою навчання, як більш якісною, і відповідно, зменшення бажаючих навчатися на заочній формі навчання.

Щодо вікових особливостей навчання молоді у ВНЗ можна сказати, що найбільша її чисельність навчається в «традиційний період» життєвого циклу (школа – ВНЗ – робота) – 17-22 роки. Крім того, починаючи з 23 років серед студентів ВНЗ більш популярною є заочна форма навчання. Це збільшує напругу на ринку праці та зменшує попит на переважно більш компетентних випускників денної форми навчання.

Регіональний аналіз навчання молоді у ВНЗх показав, що найбільше її навчається у промислових центрах України – Дніпропетровська обл., Донецька обл., Запорізька обл., Львівська обл., Одеська обл., Хмельницька обл., Луганська обл. та Харківська обл. Причому регіональні коливання чисельності молоді, яка навчається у ВНЗ, набагато менше серед вищих навчальних закладів I і II рівня акредитації. Це пояснюється універсальністю підготовки молодих спеціалістів щодо роботи у різних сферах економіки країни, що можна розглядати як «сильну сторону» національної системи підготовки фахівців в Україні.

Збільшення зайнятості в сільському господарстві країни, як один з головних пріоритетів її розвитку, потребує відповідного формування кадрового потенціалу. Але за період 2010-2013 рр. чисельність сільської молоді у ВНЗ постійно зменшувалася і це зменшення в середньому за період становило 25%. Меншими темпами зменшувалися обсяги цільового направлення сільської молоді до ВНЗ – в заклади I і II рівня акредитації на 10%; в заклади III і IV акредитації на 1%.

Якісний вимір. Дані соціологічних досліджень дають можливість визначити мотивацію молоді до освіти, проблеми професійного самовизначення, оцінити доступність та якість освіти.

В мотивації різних груп молоді є певні відмінності. Так, серед абітурієнтів основними мотивами є отримання роботи, що відповідає здібностям, є сучасною та престижною. [6] Тоді як серед випускників головними мотивом є заробітна плата, а потім вже відповідність роботи здібностям, можливість кар'єрного зростання [7]. Разом з тим, популярними залишаються професії і спеціальності, які є надлишковими на ринку праці – економіст, юрист, політолог, дипломат тощо, що вимагає розвитку профорієнтаційної роботи з молоддю. Підтвердженням цьому є відповіді випускників шкіл [6], які вказали причини недостатньої уяви про майбутню професію, серед яких: відсутня інформація про різні професії (44%), про те, де саме здобути професію (30%). Остання причина є найбільш актуальною для учнів сільських шкіл.

Щодо ж пріоритетності способів отримання інформації про професії, то, за даними іншого опитування [8], учні вказали, що при виборі професії їм допомогли: ЗМІ (40% респондентів), батьки чи друзі (35% респондентів), профорієнтаційна робота (25% респондентів), а консультації в школі не допомогли нікому вирішити своє майбутнє.

Результати опитувань, проведених у 2008-2013 рр. Фондом «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва за підтримки Альянсу Програми сприяння зовнішньому тестуванню в Україні (Альянсу USETI) [9], а також інших опитувань показують, що майже половина абітурієнтів вважає підготовку у школі недостатньою для вступу до ВНЗ і така ж їх чисельність буде наймати репетиторів. Опитування також показало, що популярність ЗНО підвищується - у грудні 2008 року її підтримували 42% населення (не підтримували 34%), в жовтні 2013 р. - 53% (не підтримували 25%). Головними проблемами вищої освіти України, за даними цього останнього опитування, є невизнання дипломів більшості вітчизняних ВНЗ у світі (42%), корумпованість викладацького складу [10] ВНЗ (40%) та невідповідність викладання вимогам ринку праці (37%).

Ми також поділяємо думку ряду експертів, що рівень безробіття серед випускників закладів освіти є вагомим індикатором її якості. За даними опитування безробітних найважливішими проблемами працевлаштування є: недостатній трудовий стаж (44%), невідповідність номенклатури ринку праці та освітніх послуг (23%), нестача практичних знань (17%). Про формальність ряду правових норм щодо зайнятості населення в країні свідчать відповіді безробітних про те, що 87% з них не було запропоновано перше робоче місце.

Необхідною передумовою розвитку країни є формування та використання інноваційного потенціалу молоді. А це неможливо без залучення творчої та креативної молоді до науки.

Кількісний вимір. Систематичний збір статичних даних щодо підготовки наукового персоналу проводиться щорічно Державною службою статистики, починаючи з 2010 року. За цей період спостерігається негативна динаміка залучення молоді до аспірантури та докторантури. Так, за період 2010-2013 рр. чисельність молоді, що навчається у докторантурі та аспірантурі, зменшилася на 10,2%.

Загальними трендами *навчання молоді в аспірантурі* є її найбільша популярність (86-90% молоді) в період після завершення навчання у ВНЗ до 24 років, а також найбільша чисельність молоді (91-92%) залишається працювати у ВНЗ також після його завершення (20-21 рік). Причиною цього є можливість вирішити питання працевлаштування безпосередньо у ВНЗ. В цілому, розподіл молодих аспірантів між НДІ і ВНЗ становить 13-15% та 85-87% відповідно. Така тенденція не може свідчити про достатню увагу до науки в країні, оскільки природньою є більша наукова база саме в НДІ. Але, скоріше за все, причиною такого стану справ є фінансування науково-дослідної діяльності. Так, у ВНЗ є більші можливості отримання трудового доходу не тільки за наукову діяльність, а й за відповідне навчально-педагогічне навантаження.

Щодо гендерних питань в науці, то із віком збільшується чисельність жінок, які навчаються в аспірантурі, з 56-57% до 66%. Це можна пояснити особливостями наукової роботи (потребує розвитку вербального інтелекту, індуктивного мислення, терпіння, передбачає нормований робочий день тощо), схильністю жінок до педагогічної діяльності (як правило, лінгвістичні здібності більш розвинуті у жінок), а також економічними перевагами пенсійного забезпечення науково-педагогічних працівників.

Навчання молоді у докторантурі має дещо інші особливості. Чисельність докторантів збільшується з віком – з 25 до 30-34 років. Дещо інше співвідношення між навчанням у ВНЗ та НДІ на користь НДІ – 20-30% і 70-80 % відповідно, що пов'язано з наявністю більшої експериментальної бази для написання докторських дисертацій. Щодо статевої структури молодих докторантів, то жінки, як правило, становлять до 51%. Тобто менше, ніж їх питома вага в аспірантурі. Така особливість викликана традиційною роллю жінки в сім'ї в цей період життя – виховання дітей, підтримання побуту, допомога чоловікові тощо.

Регіональні аспекти аналізу навчання молоді в докторантурі та аспірантурі показує, що найбільше її навчається у регіонах України з великими науково-інноваційними центрами, які по-перше, потребують високого рівня підготовки фахівців у ВНЗ і по-друге, є замовниками наукових досліджень – Дніпропетровська обл., Донецька обл., Львівська обл., Одеська обл., Луганська обл., Харківська обл. та м. Київ.

Якісний вимір. За даними соціологічних досліджень молоді не зацікавлена в науково-технічній роботі та в проведенні наукових досліджень. На думку більшості опитаних експертів, основною причиною цього є відсутність сьогодні в Україні належних умов для професійного зростання молодого науковця з гідною заробітною платою. Причому, на думку більшості опитаних, вона повинна залежати від індивідуальної результативності науковця. Ще однією причиною незацікавленості молоді у науковій роботі є відсутність інтересу та/або фінансових можливостей у підприємств впроваджувати наукові розробки. Це впливає на фінансове забезпечення, а також стабільність наукової діяльності молоді.

Висновки. Отже результати досліджень свідчать про наявність зв'язку між участю у вищій освіті та науці та якістю життя у статусі або студента або докторанта (доктора наук), аспіранта (кандидата наук). Тому забезпечення інноваційного розвитку України потребує суттєвого підвищення якості життя цих категорій населення. Це стосується таких заходів, як мотиваційні (гідна заробітна плата та стипендія, зв'язок між результатами діяльності та трудовими доходами тощо), інформаційні (інформація про стан ринку праці, інноваційні потреби країни тощо), економічні (податкові пільги для інноваційних підприємств) тощо.

Список використаних джерел:

1. Щетинина Л.В. Достойный труд в странах Европы: сущность, проблемы, значение в инновационной экономике // Инновационное развитие экономики России: институциональная среда: Четвёртая международная научная конференция; Москва, МГУ имени М.В. Ломоносова, Сборник статей: Том 2. – М.: МАКС Пресс, 2011. – С.656-666.
2. Павлова Ю. О. Якість життя та здоров'я дітей та молоді України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILE=&S21STR=snsv_2015_2_31
3. Wilson I.B. Linking clinical variables with health-related quality of life / I.B. Wilson, P.D. Cleary // JAMA. – 1995. – Vol. 273. – № 1. – P. 59-65.
4. Державна служба статистики. - <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Онищенко О. Молодь обирає Європу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gazeta.dt.ua/EDUCATION/molod-obiraye-yevropu-.html>
6. Про результати моніторингового дослідження щодо вивчення професійного самовизначення та професійних намірів старшокласників загальноосвітніх шкіл Тернопільської області [Електронний документ]. – Режим доступу: http://www.google.com.ua/url?url=http://www.ippo.edu.te.ua/files/metod_work/profil/2011_12_08/rezults_monitor_doslidzh_2012
7. Особливості мотивацій зайнятості чоловіків-випускників ВНЗ та безробітних молодих спеціалістів [Електронний документ]. - Режим доступу: <http://www.dcz.gov.ua/mik/control/uk/publish/article>
8. Педагогічні аспекти дослідження ставлення сучасної молоді до освіти [Електронний документ]. - Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Pipo_2011_32-33_41.pdf.
9. Ставлення населення України до зовнішнього незалежного оцінювання [Електронний документ]. - Режим доступу: <http://dif.org.ua/ua/publications/press-relizy/jkfdobfojkbo.htm>
10. Аналітичний звіт за результатами соціологічного дослідження щодо ставлення до корупції студентів вищих навчальних закладів в Закарпатській, Івано-Франківській, Чернівецькій та Тернопільській областях [Електронний документ]. - Режим доступу: http://www.arpi.org.ua/doc/zvit_research.pdf
11. Вашуленко О.С. Організаційно-економічне обґрунтування розвитку кадрового потенціалу наукової системи України: автореферат на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?

References (BSI)

1. Shchetinina L.V. (2011) “Decent work in Europe: the essence of the problems, the value in the innovation economy” [“Dostoynnyy trud v stranakh Yevropy: sushchnost, problemy, znachenie v innovatsionnoy ekonomike”] // The innovative development of Russian economy: the institutional environment: The fourth international conference; Moscow, Moscow State University Lomonosov. -Vol. 2. – Moscow: MAKS Press, – P.656-666.
2. Pavlova Ju. O. “Quality of life and health of children and youth in Ukraine” [“Jakistjzhyttjatazdorov'jaditejtamolodiUkrajiny”], available at: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILE=&S21STR=snsv_2015_2_31

3. Wilson I.B. (1995) "Linking clinical variables with health-related quality of life" // JAMA. – vol. 273. – no. 1. – P. 59-65.
4. State Statistics Service. [Derzhavna sluzhba statystyky], available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Onyshhenko O. "Youth chooses Europe" ["Molodj obyraje Jevropu"], available at: <http://gazeta.dt.ua/EDUCATION/molod-obiraye-yevropu-.html>
6. "On the results of the survey according to professional self-study and professional intentions of senior secondary schools in Ternopil region" ["Pro rezuljtaty monitorynghovogho doslidzhennja shhodo vyvchennja profesijnogho samovyznachennja ta profesijnykh namiriv starshoklasnykiv zahaljnoosvitnikh shkil Ternopiljskoi oblasti"], available at: http://www.google.com.ua/url?url=http://www.ippo.edu.te.ua/files/metod_work/profil/2011_12_08/rezults_monitor_doslidzh_2012
7. "Features of employment motivation of male graduates and unemployed young professionals" ["Osoblyvosti motyvacij zajnjatosti cholovikiv-vypusnykiv VNZ ta bezrobitnykh molodykh specialistiv"], available at: <http://www.dcz.gov.ua/mik/control/uk/publish/article>
8. "Pedagogical aspects of the researching attitude of today's youth to education" ["Pedagoghichni aspekty doslidzhennja stavlennja suchasnoji molodi do osvity"], available at: http://irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Pipo_2011_32-33_41.pdf
9. "Attitude Ukrainians to the EIT" ["Stavlennja naselelnja Ukrainy do zovnishnjogho nezalezhnogho ocinjuvannja"], available at: <http://dif.org.ua/ua/publications/press-relizy/jkfdobfojkbo.htm>
10. Analytical report of survey on college students attitudes to corruption in Zakarpattia, Ivano-Frankivsk, Chernivtsi and Ternopil regions [Analitychnyj zvit za rezuljtatamy sociologhichnogho doslidzhennja shhodo stavlennja do korupciji studentiv vyshhykh navchalnykh zakladiv v Zakarpatskij, Ivano-Frankivskij, Cherniveckij ta Ternopiljskij oblastjakh], available at: http://www.arpi.org.ua/doc/zvit_research.pdf
11. Vashulenko O.S. Organizationally economic substantiation of human potential development of Ukrainian scientific system of: the dissertation for the Ph.D [Orghanizacijno-ekonomichne obgruntuvannja rozvytku kadrovogho potencialu naukovoji systemy Ukrainy: avtoreferat na zdobuttja naukovogho stupenja kandydata ekonomichnykh nauk], available at: www.irbis-nbu.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?

Ключові слова: мотиваційні настанови, міграція молоді, навчання в докторантурі, навчання в аспірантурі; здоров'я молоді

Ключевые слова: мотивационные установки, миграция молодежи, обучение в докторантуре, обучение в аспирантуре; здоровье молодежи

Keywords: motivational installation, migration of young people, training for a doctorate postgraduate studies; youth health